

TARK TARTU
SMART CITY

Targa maja elaniku käsiraamat

Sisukord

Eessõna	1
SmartEnCity kortermaja energiatõhusus, süsteemide toimimine ja hooldamine	2
Aknad	4
Ventilatsioon	5
Kütmine	6
Regulaarne hooldus	7
Suitsu- ja vinguandurid	7
Energia ja raha kokkuhoiu nipid	8
Elektriseadmed	8
Vesi ja vannituba	10
Ruumide soojendamine	11
Toiduvalmistamine ja köök	12
Valgustus	15
Muu	16

Projekt on saanud rahastuse Euroopa Liidu H2020 teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammist toetuslepinguga nr 691883.

Koostaja: projekti SmartEnCity meeskond
Fotod: Silver Siilak, Kerly Ilves, Maari Soekov, Juhan Voolaid, Mana Kaasik, Lilian Lukka

Tartu 2020

Eessõna

Teie kortermaja on üks 18-st SmartEnCity projekti käigus põhjalikult rekonstrueeritud kortermajast, millel soojustati hoone välisfasaad, paigaldati päikesepaneelid ja nõudluspõhine soojustagastusega ventilatsioon ning loodi tehnosüsteemide juhtimiseks nutikodu süsteem. Rekonstrueerimise käigus saavutati A-energiaklass, mis teeb teie elamust ühe kõige energiatõhusamaks rekonstrueeritud kortermaja Eestis ja lähiriikides.

Hoonete rekonstrueerimine on väga vajalik, sest see pikendab nende eluiga ja vähendab hoonetest tingitud kasvuhoonegaaside heidet. Nutikodu süsteemi eesmärk on anda informatsiooni energiatarbimise, eluruumide sisekliima ja ka elumaja kohta üldiselt ning aitab muuta igapäevast tarbimist säästlikumaks.

Trükis annab ülevaate SmartEnCity projekti raames rekonstrueeritud kortermaja iseärasuste kohta ja toob välja ka rea nippe, kuidas säästa energiat ja raha igapäevastes tegevustes ning kuidas tarbida keskkonnasõbralikumalt. Soovitusi ja säästunõuandeid leiab ka raamatust “[Energilised inimesed](#)” ning blogist “[Arukas elamine](#)”. Energiasäästu, taastuvenergia rakendamise ja renoveerimise alast teavet ning nõu on võimalik saada ka Tartu Regiooni Energiaagentuuri ekspertidelt, vt www.trea.ee.

SmartEnCity kortermaja energiatõhusus, süsteemide toimimine ja hooldamine

SmartEnCity projekti raames renoveeritud kortermajades suurendati energiatõhusust, parandati sisekliimat ja pikendati hoonete eluiga. Järgnevalt on välja toodud üldised nõuded, millele peaks energiatõhus hoone vastama:

▶ **Hästi soojustatud seinad, katus ja põrand.**

Hästi soojustatud tähendab, et seinte U-arv ehk soojusläbivus võiks olla vahemikus 0,15–0,2 W/(m²·K) (soojustuse paksus 200–250 mm) ja lagedel U-arv vahemikus 0,10–0,12 W/(m²·K) (soojustuskihi paksus vastavalt 300–400 mm).

▶ **Soojustagastusega ventilatsioon.**

See tähendab, et väljapuhutava õhu soojusega soojendatakse sissepuhutavat õhku. Energiatõhus hoones peaks soojustagastuse kasutegur olema 80%, mis tähendab, et vähemalt 80% väljapuhutava õhu soojusenergiaga soojendatakse sissepuhutavat õhku.

- ▶ **Õhutihedad ja hea soojusisolatsiooniga aknad ja ukсед.** Hea õhutihedus on vajalik selleks, et ventilatsioon töötaks nii, nagu ette nähtud. Õhutihedust näitab õhulekkearv, mida saab välja selgitada vaid mõõtmisega. Hea õhutihedus on siis, kui 50 Pa suuruse ülerõhu korral lekib hoone iga ruutmeetri kohta 4 m³ või vähem. Akende ja uste soojuslähivus peab jääma allapoole 1,0 W/(m²·K).
- ▶ **Reguleeritav küttesüsteem,** mida saab reguleerida vastavalt vajadusele igas ruumis eraldi.
- ▶ **Taastuvenergia kasutamise võimalus.** Taastuvat energiat on võimalik kasutada kas passiivselt (nt päike soojendaks ruume läbi akende ning soojus salvestuks massiivsetesse seintesse või põrandasse) või energiamuundajate kaudu. Lihtsaim variant muundamiseks on elektrit tootvad paneelid või sooja vett tootvad päikesekollektorid.

Kui võrrelda SmartEnCity projekti käigus rekonstrueeritud ja rekonstrueerimata korterelamu tehnilisi omadusi ja funktsionaalsusi (tabel 1), siis võib tõdeda, et “smartovkad” vastavad energiatõhusa hoone nõuetele. Ehitustööde käigus vähendati seinte, lagede, akende soojuslähivust ja õhulekkearvu ning nüüd on võimalik reguleerida õhutemperatuuri igas toas ja ventilatsiooni terves korteris.

Tabel 1. “Smartovka” ja renoveerimata korterelamu tehniliste omaduste võrdlus

Omadus	SmartEnCity “smartovka”	Renoveerimata korterelamu
Seinte soojalähivus, W/(m ² ·K)	0,13–0,15	0,8–1,0
Lagede soojalähivus, W/(m ² ·K)	0,08–0,09	0,5–0,8
Akende soojalähivus, W/(m ² ·K)	0,9	2,5–4,0
Õhulekkearv, m ³ /m ² h	0,6	> 6,0
Soojatagastustegur, %	80	Puudub
Soojuse reguleeritavus	Tubade kaupa	Puudub
Tarbevee soojendamine	Tõhusa kaugkütte baasil	Elektriga, gaasiga

Aknad

Kuna akende soojuslähivus vähenes oluliselt, siis külmade ilmaga võib tekkida olukord, mil **aknaklaaside väliskülgedele tekib hommikuti udu või jääkiht**. Tegemist on kondensaadiga. Kui hommikul pärast päikesetõusu õhutemperatuur tõuseb, siis aknaklaasi soojenemine võtab veidi rohkem aega ja see jääb külmemaks kui ümbritsev õhk. Sellele külmale pinnale sadestubki veeaur sarnaselt õllepudeli või moosipurgiga, mis on külmikust toasooja õhu kätte tõstetud. Enne akende vahetamist soojuspõlvavamate vastu olid aknaklaaside välisküljed soojad ja kondensaati ei tekkinud. Kui tekkiv kondensaat või jääkiht on väga häiriv, võib akent väljastpoolt töödelda sobiva ennetusvahendiga.

Tähelepanuta ei saa jätta **akende ja uste iga-aastast hooldust**, mis on oluline suluste ja tihendite omaduste pikaaegsemaks säilimiseks. Hooldatud tihendid tagavad parema õhutiheduse ja seeläbi suurema energiakokkuhoiu ning heliisolatsiooni. Kord aastas tuleks puhastada ja määrida (vastavalt juhendile, nt silikoonõli või vaseliiniga) akende ja uste tihendid ning määrida (vastavalt juhendile, nt õmblusmasina õliga) suluste liikuvaid osi. Aknaraamile või uksele ei tohiks riputada lisaraskusi ning tuleks jälgida, et midagi üleliigset ei jääks tihendite, raami ja lengi vahele.

Ventilatsioon

Tõhusama soojusisolatsiooni ja soojustagastusega nõudluspõhise ventilatsiooni tõttu on majas ja korteris nüüd parem sisekliima. Ventilatsiooni soojustagastus tähendab seda, et osa väljapuhutava õhu energiast kulutatakse sissepuhutava õhu soojendamiseks ja **nõudluspõhine ventilatsioon** viitab sellele, et ventilatsioonisüsteemi juhtimise automaatika arvestab väljapuhutava õhu süsihappegaasi kontsentratsiooni. Mida rohkem on õhus süsihappegaasi, seda kiiremini õhk vahetub. Süsihappegaasi näitu saab vaadata nutikodu tahvlilt – kõrgem näit tähendab kõrgemat süsihappegaasi taset siseõhus (välisõhk u 400 ppm, siseõhk soovituslikult väiksem kui 1000 ppm).

Nutikodu rakenduse kaudu saab ruumide ventileerimist seadistada: a) nõudluspõhisele režiimile AUTO (vaikesäte), b) minimaalsele õhuvahetusele MIN (siis kui õhuvool häirib, nt duši all olles), c) maksimaalsele õhuvahetusele MAX (nt kui ruumis on palju inimesi).

Kuna õhku tõmmatakse korterist välja vannitoa ja köögi kaudu (süsihappegaasi taset mõõdetakse väljatõmbekanal katusepoolses otsas), siis **tuleb tagada õhu liikumine** eluruumide ning vannitoa ja köögi vahel (uste alt, läbi resti või ust avatuna hoides). Elanikud ei tohi kindlasti ise sulgeda ventilatsiooniasasid või reguleerida ventilatsiooniplafoonide asendit.

Lisaks paremale sisekliimale hoiab soojustagastusega nõudluspõhine ventilatsioon kokku ka soojusenergiat, sest ventileeritakse vastavalt vajadusele ja sissepuhutav õhk soojendatakse väljuva õhuga lahkuva soojuse arvelt. Hoonesse paigaldatud ventilatsiooni puhul **puudub vajadus eluruumide tuulutamiseks akna kaudu kütteperioodil**, sest ventilatsioonisüsteemi kaudu sissevoolav õhk on välisõhuga võrreldes soojem ja puhtam, sest on läbinud tolmufiltrid. Akende avamine suvel, kui küte ei tööta, on asjakohane.

Kütmine

Radiaatorite reguleerimine toimub automaatselt vastavalt elaniku poolt määratud ruumitemperatuurile. Termostaate on võimalik reguleerida, kasutades kas nutikodu rakendust (vt “Nutikodu juhend”) või raadiotermostaadi (ekraaniga) puhul +/- nuppude abil. Toasoojuse reguleerimise juures tuleb meeles pidada, et iga kraad toatemperatuuri muutust vastab 5–10% energiakulule küttes. Seepärast on soovitatav hoida tubades temperatuuri 21 °C juures või madalamal. Hooned on väga soojapidavad ja seetõttu ei ole vaja ruume enam nii palju kütta. **Küttesüsteemi toimimise hindamiseks jälgi ruumi temperatuuri**, mitte radiaatori pinnatemperatuuri - radiaator ei pea olema soe, kui soovitud ruumitemperatuur on tagatud.

SmartEnCity majades on kütmine, tarbevee ning ventilatsiooniõhu soojendamine viidud üle kaugküttevõrgust tulevale soojusele. Kaugkütte soojus, mis saadakse koostootmisjaamadest (jaamadest, kus koos soojusega toodetakse ka elektrit) metsatööstuse jäätmeid põletades, on kõige vähem saastav ja kõige tõhusam kütteviis Eesti kliimas.

Arvestada tuleb sellega, et **kuna kortermajas jahutusseadmed puuduvad**, siis kõrge välistemperatuuri korral (suvel) ei ole võimalik

saavutada soovitud (nutikodu rakendusega määratud) sisetemperatuuri. Samuti ei luba nutikodu rakendus tõsta soovitud ruumitemperatuuri kõrgemale kui 24 °C ning sellegi saavutamine võib sõltuda küttesüsteemi häälestusest.

Regulaarne hooldus

Elamise mugavuse korterelamus tagavad mitu süsteemi: küte, ventilatsioon, veevarustus, kanalisatsioon, side. Selleks, et need süsteemid töotaksid tõhusalt ja optimaalsel režiimil, on oluline hoida neid töökorras ja lasta nende õiget häälestust regulaarselt kontrollida. Hoone süsteemide hooldamine ja (ümber)seadistamine tuleks jätta pädevatele spetsialistidele. Tuleb seista selle eest, et **korteriühistu sõlmiks hoolduslepingud** vajalike teadmistega spetsialistidega. Kui soovitud sisekliima ei ole tagatud (näiteks on liiga jahe või umbne), tuleb kontakteeruda korteriühistuga või korteriühistu määratud kontaktisikuga, et selgitada välja, milles probleem seisneb ja kas seda saab lahendada süsteemi häälestamisega.

Suitsu- ja vingundurid

Enda ja teiste ohutuse tagamiseks tuleks kindlasti paigaldada suitsuandurid ja vajadusel ka vingundurid (gaasiseadmete korral). Neid tuleb kontrollida vastavalt juhenditele, kus üldjuhul nähakse ette seadme korrasoleku **kontroll vähemalt kord kuus** testnupu (vahel on testnupuks terve korpus) all hoidmise ja sellele järgneva seadme korrasolekust teada andva helimärguande abil.

Energia ja raha kokkuhoiu nipid

Elektriseadmed

Kasuta seadmeid mõistlikult ja eemalda mittetöötavad seadmed vooluvõrgust.

Elektriseadmete õigel kasutamisel ja väljalülitamisel on energiasäästu potentsiaal 5–10%.

- ▶ Kasuta elektriseadmeid mõistlikult ja lülita seadmed välja, kui sa neid ei kasuta. Kui sa ei kasuta seadmeid pikemat aega, siis ühenda nad elektrivõrgust välja.
- ▶ Kasuta oma teleril ja arvutitel energiasäästu režiimi. Sügisel ja talvel saad vähendada ekraani heledust 100%-lt 70%-le, mis vähendab energiakulu kuni 20%. Kui kasutate telerit raadio kuulamiseks, siis lülitage ekraan ooterežiimi (*stand-by*) peale. Kui seda pole võimalik teha, siis eelistage tavalist raadiot, sest see hoiab kokku rohkem energiat.
- ▶ Ärge liialdage teleri ekraani suurusega: mida suurem on ekraan, seda rohkem energiat televiisor tarbib.

Jälgi seadmete ostul nende energiaklassi.

Uue seadme soetamisel pööra tähelepanu selle energiaklassile.

- ▶ Külmikut, pesumasinat või televiisorit ostes on mõistlik selle hinna kõrval vaadata ka seadme tarbitava energia kogust energiamärgise alusel.

Loe elektriseadmete kasutusjuhendeid.

Nendes peitub olulist informatsiooni, mis aitab nii seadmete eluiga pikendada kui ka neid säästlikumalt kasutada.

Nihuta tarbimine öötariifi ajaks, et säästa elektrile kuluvat raha ja ühtlustada võrgukoormust.

- ▶ Elektri päevatariif kehtib esmaspäevast reedeni suveajal kell 8–24, talveajal kell 7–23. Öötariif kehtib suveajal kell 24–8 ja talveajal kell 23–7 ning kõigil laupäevadel ja pühapäevadel. Argipäevadele langevatel riiklikel pühadel kehtivad samad tariifid, mis tavalistel argipäevadel.

Eelista taastuvatest allikatest toodetud elektrit.

Elektrienergia pakkujate ja hindadega saab tutvuda elektrihind.ee/paketid. Pööra tähelepanu ka 100% taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri pakettidele. Rohelise elektri hind ei ole enam oluliselt kallim tavaelektrist.

Vesi ja vannituba

Vähenda vee kasutust ja kasutusaega.

- ▶ Lühendades duši all käimise aega kümnelt minutilt seitsmele, on võimalik säästa 1% vee kütmisele kuluvast energiast. Lisaks on võimalik säästa sooja vee kasutamisel: jätta duši all end pestes vahepeal vesi seisma, hambaid pestes kasuta topsi ning käi vannis harvem ja vähema veega.

Kasuta pesumasinat mõistlikult. Umbes veerand kodumajapidamise veest kulub pesu pesemisele.

- ▶ Vali pesumasinal õige programm. Kiirpesu on pikast üle 60 °C pesurežiimist mitu korda säästvam.
- ▶ Pese pesu elektri öötariifi ajal (öösi ja nädalavahetustel) – nii säästad raha, paraku küll mitte energiat.

Kuivata riideid säästlikult.

- ▶ Kuivata riideid pigem värske õhu käes, mitte kuivatis. Kuna üks pesukuivatus kasutab 1,5–2,5 kWh elektrit, siis aastas on võimalik kokku hoida elektrikulult 5–7%.

Ruumide soojendamine

Vähenda toatemperatuuri. Toas temperatuuri vähendamine võib tuua olulise kokkuhoiu. Magamistoas piisab madalamast temperatuurist.

- ▶ Vähendades eluruumides temperatuuri 1 kraadi võrra, võime küttekuludelt kokku hoida 5–10%.
- ▶ Kui võimalik, vähenda ööseks magamistoa temperatuuri 3–4 kraadi võrra, seda mitte ainult energia säästmiseks, vaid see toob ka parema une. Nutikodu rakendus võimaldab seadistada energiasäästu režiimi, mis alandab kindlaks ajavahemikuks ruumi temperatuuri. Energiasäästu režiimi saab sisse lülitada ka kodust lahkudes.
- ▶ Toatemperatuuri reguleerimiseks saab kasutada ka kardinaid. Kardinaid hoiavad toasooja või -jahedust ruumis, külm või kuum aknapiind aga jahutab või kuumutab. Voodriga kardinaid on efektiivsemad. Nende kasutamisel on võimalik küttekuludelt ja jahutamise kuludelt kokku hoida kuni 10%. Soetada saab ka spetsiaalseid katteid, mis peegeldavad päikesekiirgust eemale ning hoiavad toa veelgi jahedama.

Tuulutamine

- ▶ Kortereid, kus on õigesti toimiv ventilatsioon (eriti nõudluspõhine), ei peaks tuulutama läbi avatud akna.
- ▶ Kindlasti ei tohi akent jätta mikrotuulutuse asendisse. Õigesti toimiva ventilatsiooni puhul ei anna see midagi juurde. Lisaks sellele, et soe õhk liigub õue, lakkab ventilatsioon optimaalsel režiimil töötamast. Suvel, kui kütte ei tööta, võib vajadusel ka aknaid lahti hoida, kuid peab arvestama, et niimoodi tuleb välisõhuga kaasa ka tolm, õietolm jms, mis kinniste akende korral ventilatsioonisüsteemis filtreeritakse.

Toiduvalmistamine ja köök

Enamikes majapidamistes on **külmkapp kõige rohkem elektrit tarbiv seade**, kulutades aastas kuni 500 kWh elektrienergiat u 60 euro väärtuses.

- ▶ Kui võimalik, siis paiguta külmkapp eemale otsesest päikesevalgusest ja teistest soojusallikatest (elektripliit ja -ahi). Küttekeha läheduses kulutab külmik rohkem energiat, õige asetusega on kokkuvõttes elektrikuludelt kuni 0,4%.
- ▶ Kui sul pole midagi sügavkülmas ning sa ei hoia külmkapis palju kraami, võid kapi keerata madalamale temperatuurile. Optimaalne temperatuur on 4 °C külmkapis ja -18 °C jääkapi osas. Nii on võimalik säästa kuni 0,3% elektrikuludelt.
- ▶ Tuleohutuse tagamiseks tuleks külmkapitagust aeg-ajalt tolmust puhastada.

Toidu sulatamise nipid aitavad säästa elektrit.

- ▶ Sulata toitu külmkapis, sest jäätunud toidust eralduv külmus aitab hoida kokku elektrilt, mis kulub külmkapi jahutamiseks. Nii saab säästa kuni 0,3% elektrikulult.
- ▶ Sulata toitu enne selle küpsetamist, et hoida kokku elektrilt, mis kulub selle üles soojendamisele. Nii saab säästa kuni 0,9% elektrikulult.

Välidi tarbetut elektrikulu.

- ▶ Proovi sättida toiduvalmistamine nii, et ei peaks mitu korda päevas pliiti kasutama.
- ▶ Kasuta pliidirauale või -plaadile sobiva suurusega potte ja panne, et kuumuse ülekanne oleks võimalikult efektiivne.
- ▶ Kui võimalik, kasuta pliiti või mikrolaineahju elektriahju asemel. Nii on võimalik säästa kuni 0,5% elektrikuludelt.

Kasuta nõudepesumasinat säästlikult. Järgmiste nippidega saab nõudepesumasina energiakasutust vähendada 15–50%.

- ▶ Pane masin tööle vaid siis, kui see on päris täis.
- ▶ Vali võimalikult madala temperatuuriga programm.
- ▶ Lase nõudel kuivada õhu käes, selle asemel, et kasutada kuivatusprogrammi.

Välidi tarbetut pakendamist ja ühekordsete plastiktoodete tarbimist. Näiteks saab ühe kilekoti valmistamiseks kulunud naftaga sõita autoga 11 meetrit. Kilekotid lagunevad 500 aasta jooksul mikroskoopilisteks tükkideks, mis jätkavad keskkonna reostamist. Vaikses ookeanis asuv prügisäär on näiteks 35 korda suurem kui Eesti. Lisaks nähtavale plastikule teeb teadlastele muret ka mikroplastiku suurenev hulk. Näiteks võib plastikust teekottide kasutamisel teetassi (ja seejärel organismi) sattuda miljoneid imeväikeseid plastitükke.

- ▶ Igapäevases tarbimises vähenda plastiktoodete ja -pakendite tarbimist.
- ▶ Kasuta poes enda kotte.
- ▶ Võimalusel taaskasuta pakendeid.
- ▶ Kasuta enda joogitopsi, joogipudelit.
- ▶ Käi üritustel oma nõudega.

Valgustus

Kasuta LED-pirne. Valgustamiseks kulub kuni viiendik kodus kuluvast elektrist, säästupotentsiaal on 10%.

- ▶ Hõõglampe kasutades võib valgustuse peale kuluda lausa veerand elektri tarbimisest. Pelgalt lampide vahetamisega on võimalik seda osa vähendada kuni 80%. Kasuta LED-lampe ja säästupirne, mis kestavad kauem ja kulutavad vähem elektrit. LED-pirnid võimaldavad veelgi suuremat kokkuhoidu võrreldes säästupirnidega. Lisaks sellele pole neis elavhõbedat, mis teeb nad keskkonnasõbralikumaks ning nende hinnad on viimastel aastatel langenud pea tavapirnide hinnatasemele. LED-pirnidega on võimalik kokku hoida kuni 10–20% valgustusele kuluvast elektrikulust.
- ▶ Lambipirne ostke lumenite, mitte vattide järgi. Mida suurem on lambipirni lumenite arv, seda rohkem valgust ta annab.
- ▶ Lambipirne tuleb puhastada regulaarselt, sest tolm võib vähendada lambi valgustusvõimet isegi poole võrra. Tolmune lambipirn raiskab energiat.
- ▶ Lülita valgustus välja ruumides, kus sa parasjagu ei viibi. Kui sa lähed toast ära vaid viivuks, ära lülita valgustust välja – see kulutab rohkem energiat.

Kasuta kohtvalgusteid.

- ▶ Teleri vaatamiseks ja raamatu lugemiseks ei ole tarvis intensiivset valgust. Selleks tasub paigaldada mõned seinalambid, kus piisab madalama lumenite arvuga pirnidest. Paljudes kodudes on kasutusel reguleeritava valgustugevusega lambid – ka need on nutikad lahendused valguse energiatarbimise vähendamiseks.

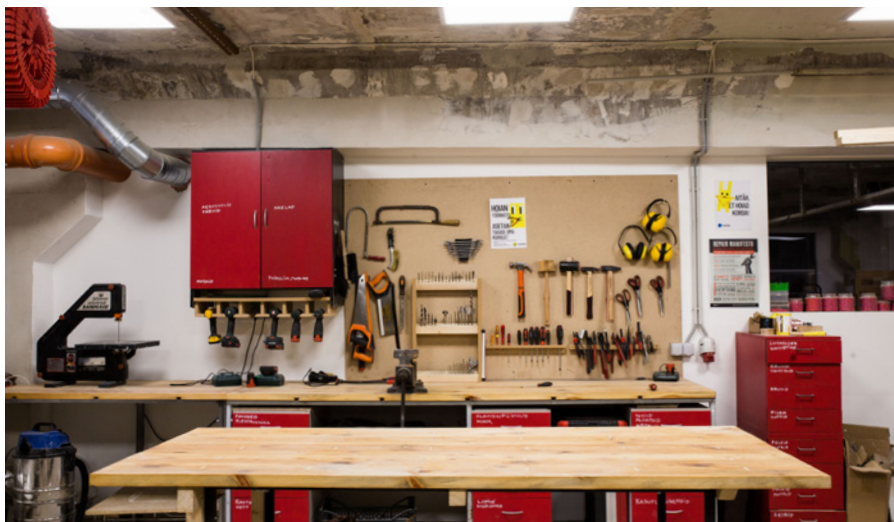

Muu

Kaalu enne uue eseme soetamist vana parandamise võimalust või taaskasutust. Igal seadmel on tema tootmisahelaga (tootmine, levitamine, utiliseerimine) seotud kasvuhoonegaaside heidete mõju. Võimalikult väikese jalajälje saavutamiseks peaksime seadmeid vahetama võimalikult harva.

- ▶ Tartus on mitmeid avatud töökodasid, kus saab meistrite abiga oma parandamist vajavaid asju remontida. Toimuvad töötoad, põnevad huviringid ja toimib tööriistavahetus. Vaata lähemalt: Aparaaditehase paranduskelder (Kastani 42, www.paranda.ee), Tartu Eksperimentaalne Jalgrattatehas (Tähe 103, www.tert.ee), Restaureerimiskeskus (Kastani 42, www.restaureerimiskeskus.ee).
- ▶ Kui eset ei saa enam parandada, siis eelista taaskasutust. Vana kasutuskõlblik ese suuna taaskasutusse. Tartu taaskasutuskeskused on: Tartu Majaomanike Ühingu Korduvkasutuskeskus (Jaa-mamõisa 30), Tartu Uuskasutuskeskus (Riia 11, Kalda tee 24), Tartu Taaskasutuskeskus (Lehola 7), Sõbralt Sõbrale kauplused (Kalda tee 41/43, Võru 77, Sõbra 58). Keskustest saab tellida transporti enda majapidamisest ja korteriühistust kokku korjatud asjadele. Lisaks saab vanu riideid ja tekstiilesemeid ära anda ka erinevates poodides, nt H&M-i kauplustes. Vaata, kuhu viia erinevaid jäätmeid ja vanu kasutuskõlblikke esemeid järgnevatest rakendustest: www.kuhuviia.ee, Tartu linna kaardirakendus www.tartu.ee/kuhu-jaatmed-viia.

Aparaaditehase paranduskelder

Sorteeri prügi eeskujulikult. Eestis võetakse ringlusesse vaid veidi üle neljandiku olmejäätmetest ja biojäätmed moodustavad suurima osa eestlaste segaolmejäätmetest.

- ▶ Eralda pakendid, vanapaber, biojäätmed ja olmeprügi. Vaata jäätmete sorteerimise juhendit: www.tartu.ee/kuidas-jaatmeid-sorteerida. Valesti sorteeritud jäätmed või sortimata jäätmed võib jäätmeveoandaja jätta kogumata ja esitada tühisõidu eest arve või kokku panna olmejäätmetega. Levinud linnalegend on, et sorteeritud jäätmed pannakse lõpuks ikkagi kõik kokku. See võib juhtuda, kui jäätmed on valesti sorditud, kuid võib olla ka näiline – tänapäeval on jäätmeveoautodel mitmeseksioonilised punkrid, mis võimaldavad eri liiki jäätmeid ladustada ühes autos eraldi.
- ▶ Biojäätmete konteinerisse ei tohi panna kilekotte. Biojäätmetest saab toota täisväertuslikku kompostmulda, mis on vaba lõhnadest, umbrohuseemnetest, haigustekitajatest ning sobib kasutada ka mahetootmises. Seetõttu on väga oluline biojäätmeid õigesti sorteerida.
- ▶ Tartu Loodusmaja pakub jäätmete sorteerimise tasuta koolitusi nii korteriühistule kui ka erasikule. www.tartuloodusmaja.ee/sundmus/tartu-loodusmaja-tasuta-jaatmekoolitused.
- ▶ Tartu linnalt saab taotleda jäätmemaja ehitamise või süvakogumismahutite paigaldamise toetust. Rohkem infot www.tartu.ee/keskkond/asjaajamine.

Eelista isikliku sõiduauto asemel ka muid liikumisviise nagu jalgsi kõndimist, jalgratast, tõukeratast, ühistransporti, auto jagamise teenuseid. See on ühtaegu kasulik nii enda tervisele kui ka teistele linlastele, sest vähendab õhu- ning müraaastet.

- ▶ Perioodipileti olemasolul saab Tartu rattaringluse rattaid laenutada ühistranspordi kaardi või Tartu Smart Bike mobiilirakendusega üheks tunniks tasuta. Loe lähemalt: www.ratas.tartu.ee.
- ▶ Tartu linnaliinibussides saab muuhulgas osta ka ühe tunni pileteid pangakaardi viipemaksega. tartu.pilet.ee.
- ▶ Korteriühistud saavad Tartu linnalt taotleda rattaparkla ehitamise toetust (kuni 50% maksumusest). Rohkem infot www.tartu.ee/rattaparkla-toetus.

